

Sygn. akt I PSK 80/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z powództwa E. B.

przeciwko Z. w Z.

o zadośćuczynienie w związku z mobbingiem,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 września 2022 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach

z dnia 27 września 2019 r., sygn. akt V Pa 61/16,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powódka E. B. w pozwie skierowanym przeciwko Z. w Z. wniosła o zasądzenie kwoty 50.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek rozstroju zdrowia wywołanego mobbingiem oraz zasądzenie kosztów procesu wg norm prawem przepisanych. Następnie pismem procesowym, złożonym w dniu 27 listopada 2015 r., powódka rozszerzyła powództwo wnosząc o zasądzenie dodatkowo kwoty 42.011,15 zł. tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy na skutek bezprawnego rozwiązywania umów o pracę z powodu mobbingu.

Sąd Rejonowy w Jędrzejowie wyrokiem z dnia 13 stycznia 2016 r. oddalił powództwo i nie obciążył powódki kosztami postępowania.

Na skutek apelacji powódki, Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 27 września 2019 r. oddalił apelację, zmienił zaskarżony wyrok w zakresie kosztów postępowania, którymi obciążył powódkę, zasądził także od powódki na rzecz strony pozwanej koszty postępowania odwoławczego. Zdaniem Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy dokonał w sprawie prawidłowych ustaleń okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia, w oparciu o które wydał trafny wyrok. Ustalenia te, podobnie jak i dokonaną przez ten Sąd ocenę materiału dowodowego, Sąd Okręgowy w pełni podzielił i przyjął za własne. Zdaniem Sądu Okręgowego, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, należało podzielić stanowisko Sądu Rejonowego, że w przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do uznania, że wobec powódki stosowany był mobbing w rozumieniu art. 94³ § 2 k.p. Przyczyną wypowiedzenia powódce stosunku pracy w trybie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, były zmiany organizacyjne, powodujące zmniejszenie liczby godzin, która to przyczyna uznana została w przedmiotowym postępowaniu za rzeczywistą i uzasadnioną, zaś przywrócenie powódki do pracy związane było z oceną przyjętych przez pozwanego pracodawcę kryteriów doboru pracownika do zwolnienia z pracy. Faktem jest, że po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie IVP 197/12, ponownie w maju 2013 r. pozwany pracodawca wypowiedział powódce stosunek pracy. Z akt sprawy IVP 108/13 wynika, że pozwany wypowiedział powódce stosunek pracy z powodu dalszego ograniczenia liczby godzin w pozwanej placówce, po uprzednim zaproponowaniu jej ograniczenia liczby godzin, co dotyczyło także innych nauczycieli, a na co powódka, jako jedyna nauczycielka, nie wyraziła zgody i co w konsekwencji zadecydowało o jej wyborze do zwolnienia z pracy. Sąd Okręgowy podkreślił, że analiza akt sprawy, sekwencja kolejnych wydarzeń, nie daje podstawy do przyjęcia, że zachowanie pracodawcy, polegające na dwukrotnym wypowiedzeniu powódce stosunku pracy, miało na celu jej nękanie czy też zastraszenie i nie może zostać zakwalifikowane w kategorii mobbingu.

W skardze kasacyjnej z dnia 30 grudnia 2019 r. pełnomocnik powódki zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach w całości, zarzucając naruszenie:

1) przepisu prawa materialnego art. 94³ § 2 k.p. poprzez jego błędne niezastosowanie z uwagi na przyjęcie przez Sąd Okręgowy w Kielcach, że

działania dyrektora Z. w Z., polegające na dwukrotnym rozwiązaniu stosunku pracy za wypowiedzeniem, nie dowodzą stosowania wobec powódki E. B. mobbingu;

2) przepisu prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie przez Sąd drugiej instancji granic swobodnej oceny dowodów przez powierzchowną i niekompletną, subiektywną, a przez to błędną analizę materiału dowodowego sprawy, w tym przede wszystkim z przeprowadzonych badań fonoskopijnych plików audio zapisanych na płycie CD-R, zawierających nagrania rad pedagogicznych przeprowadzonych w Z. w Z. w dniach 14 marca, 4 kwietnia i 14 kwietnia 2014 r. sporządzonego przez Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji w Warszawie w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową w J. w związku z zawiadomieniem powódki oraz przesłuchania świadków.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca wskazała, że w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Artykuł 398⁹ § 1 k.p.c. zawiera enumeratywny katalog przyczyn kasacyjnych, których wystąpienie warunkuje przyjęcie skargi do rozpoznania. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę w razie ziszczenia się co najmniej jednej z przesłanek w postaci: wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego, dostrzeżenia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wystąpienia prawdopodobieństwa ziszczenia się przyczyny nieważności postępowania, jak również w wypadku oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Skarga kasacyjna, wbrew twierdzeniom strony skarżącej, nie jest oczywiście uzasadniona. Przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. W piśmiennictwie wskazuje się, że przyczyna kasacyjna z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. odnosi się do oczywistego naruszenia prawa polegającego na niewątpliwej sprzeczności rozstrzygnięcia z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo na wydaniu go w wyniku oczywiście błędnej wykładni lub niewłaściwym stosowaniu prawa, w tym np. stosowaniu nieobowiązujących przepisów czy wydaniu orzeczenia nienadającego się do wykonania. Niezbędne jest wykazanie za pomocą prawnych i faktycznych przesłanek, że w zasadniczym postępowaniu kasacyjnym skarga zostanie rozstrzygnięta na korzyść skarżącego (Zob. T. Ereciński, w: J. Gudowski, System PrProc, t. III, cz. 2, s. 984; T. Wiśniewski, w: H. Dolecki, T. Wiśniewski, Komentarz KPC, t. II, 2013, s. 248).

We wniosku opartym na przesłance przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, w jego motywach, należy zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ

100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Ciężar wykazania, że skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania spoczywa na stronie skarżącej. Temu obowiązкови strona skarżąca nie sprostala.

W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Zaznaczyć przy tym należy, że skoro w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie mogą one przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. Polemika strony skarżącej z oceną dowodów dokonana przez Sąd drugiej instancji, prowadząca do zakwestionowania ustalonego przez ten sąd stanu faktycznego sprawy, nie uzasadnia, w świetle art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Treść uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje o jej oczywistej zasadności. Wobec powyższego nie można przyjąć, że przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały w sposób właściwy wykazane.

W ocenie Sądu Najwyższego, w niniejszej sprawie nie występuje także istotne zagadnienie prawne. Przez istotne zagadnienie prawne, na które powołuje się skarżąca, należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie chodzi o

problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku (K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 11, Warszawa 2022). Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., II USK 257/21, Legalis nr 2626646). Istotnym zagadnieniem prawnym jest taki problem z zakresu wykładni i stosowania prawa, który ma znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., I CSK 496/11, Legalis nr 555721; z dnia 26 czerwca 2012 r., III CSK 121/12, Legalis nr 719223; z 19 marca 2012 r., II PK 303/11, Legalis nr 490551).

Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, podobnie jak nie istnieje też potrzeba wykładni przepisów prawnych, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Za istotne zagadnienie prawne uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Strona skarżąca w swojej skardze kasacyjnej, poza polemiką z uzasadnieniem Sądu drugiej instancji, nie przeprowadziła żadnego wywodu prawnego, z którego wynikałoby, że w sprawie istnieje jakieś istotne zagadnienie prawne – wymagające pogłębionej analizy i wykładni ze strony Sądu Najwyższego przy merytorycznym rozpoznawaniu złożonej skargi kasacyjnej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.